

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๒/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๗

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสิทธิพล จิตรภูมิศักดิ์ (สมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองครบหนึ่งปี

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายสิทธิพล จิตรภูมิศักดิ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๘ (ขณะนั้นใช้ชื่อนายสิทธิพล จิตรภูมิศักดิ์) และพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ๔ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ โดย

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า.....(๘) ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร.....

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดย... (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง... และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งนอกจากจะต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้วให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

นายสิทธิพล ฯ ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา ตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๘ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ดังนี้

กรณีเข้ารับตำแหน่ง ต้องยื่นตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒
กรณีพ้นจากตำแหน่ง ต้องยื่นตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ ถึงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๓
กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ต้องยื่นตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔

๒. ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา เป็นบัญชีเดียวกัน เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้

ก. ทรัพย์สิน

(๑) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ ๑ บัญชี เป็นเงิน ๓๖๐.๒๖ บาท (ไม่มีหนังสือรับรองยอดเงินฝากหรือสำเนาภาพถ่ายเอกสารเงินฝากหรือบัญชีเงินฝาก)

(๒) ยานพาหนะ ๑ คัน มูลค่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท (ไม่มีสำเนาคู่่มือจดทะเบียนรถยนต์)

ข. หนี้สิน

หนี้สินอื่น จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (ไม่มีหลักฐานแสดง)

นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้แนบบแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา แสดงต่อผู้ร้องด้วย

ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องแต่อย่างใด

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. ส่งเจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจสอบบัญชี ฯ ที่สำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา และมีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารประกอบเพิ่มเติม มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องไปให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ให้ติดตามเรื่องดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย ดังนี้

โดยหนังสือสำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ แจ้งให้ผู้ถูกร้องมาพบเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ณ สำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา ในวันที่ ๑๕ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ปรากฏว่า หนังสือดังกล่าวนายอมรินทร์ เอื้อนกลาง เป็นผู้รับแทนผู้ถูกร้อง แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ไปพบเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ตามกำหนดนัด

หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งเอกสารประกอบเพิ่มเติม โดยส่งไปยังบ้านเลขที่ ๑๒๖ ซอยสมอราย ถนนมุขมนตรี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่ามีผู้รับหนังสือดังกล่าว แต่ไม่ทราบว่าใคร (ลายมือชื่ออ่านไม่ออก)

หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ แจ้งเตือนให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารประกอบเพิ่มเติม โดยส่งไปยังบ้านเลขที่ ๑๒๖ ซอยสมอราย ถนนมุขมนตรี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่า ไปรษณีย์ส่งคืนผู้ฝาก (สำนักงาน ป.ป.ช.) เนื่องจากผู้รับย้ายที่อยู่ใหม่

หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๖ แจ้งผู้ถูกร้องโดยส่งไปยังบ้านเลขที่ ๕๑๘/๑ ซอยลำปรุ ๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏว่า นายอมรินทร์ เอื้อนกลาง น้องชาย เป็นผู้รับแทน แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ติดต่อประสานงานกลับไปยังสำนักงาน ป.ป.ช.

หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ แจ้งเตือนผู้ถูกร้องตามที่อยู่เดิม ปรากฏว่า Miss Mariko Suzuki ภรรยาของนายอมรินทร์ เอื้อนกลาง เป็นผู้รับแทน

หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๖ แจ้งเตือนผู้ถูกร้องตามที่อยู่เดิม ปรากฏว่า นายอมรินทร์ เอื้อนกลาง น้องชาย เป็นผู้รับแทน

หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ปรากฏว่า นายอมรินทร์ เอื้อนกลาง น้องชาย เป็นผู้รับแทน

สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ขอให้ติดตามเรื่องการยื่นบัญชีฯ ของผู้ถูกร้อง จังหวัดนครราชสีมา มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ ถึงนายกเทศมนตรีนครราชสีมา ให้ดำเนินการ และเทศบาลนครนครราชสีมา มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๖ ถึงผู้ถูกร้อง แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ติดต่อดำเนินการกับสำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา หรือกับสำนักงาน ป.ป.ช. แต่อย่างใด

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่ง ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ให้ผู้ถูกร้องไปให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ปรากฏว่า ไปรษณีย์ส่งคืนผู้ฝาก (สำนักงาน ป.ป.ช.) เนื่องจากผู้รับตามเจ้าหน้าที่ (ผู้ถูกร้อง) ไปอยู่ต่างประเทศหลายปีแล้ว

สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัด นครราชสีมา ขอให้ติดตามเรื่องการยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง โดยเพิ่มกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี อีกกรณีหนึ่ง จังหวัดนครราชสีมา มีหนังสือ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ ถึงนายกเทศมนตรีนครราชสีมา ให้ดำเนินการ และเทศบาลนครนครราชสีมา ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ ถึงผู้ถูกร้อง

๓. เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้สอบปากคำของพยานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๘ ปาก ในระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๖ คือ

- (๑) นายอมรินทร์ เอื่อนกลาง น้องชายผู้ถูกร้อง
- (๒) Miss Mariko Suzuki ภรรยาของนายอมรินทร์ เอื่อนกลาง
- (๓) นายสุรวุฒิ เชิดชัย นายกเทศมนตรีนครราชสีมา
- (๔) นายบวร ศรีวิไลลักษณ์ เทศมนตรีนครราชสีมา (อดีตนายกเทศมนตรีสมัยที่ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครราชสีมา)
- (๕) นายปราโมทย์ เปรมฤทัยรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลนครราชสีมา
- (๖) นายปิณฑิพย์ พรหมณี สมาชิกสภาเทศบาลนครราชสีมา
- (๗) นางสมทรง ถาวรคุณ หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลนครราชสีมา
- (๘) นางสุสดี ร่วมสมุห์ เจ้าพนักงานธุรการ ๕

ได้ความสรุปจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครราชสีมาว่า ตั้งแต่ผู้ถูกร้องพ้นจากวาระการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครราชสีมา (๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๒) หรือตั้งแต่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครราชสีมาขึ้นใหม่ (๒๕ มกราคม ๒๕๔๓) ผู้ถูกร้องไม่เคยติดต่อกับสำนักงานเทศบาลนครราชสีมา และพยานไม่เคยพบผู้ถูกร้องเลย ส่วนนายอมรินทร์ เอื่อนกลาง และ Miss Mariko Suzuki ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านที่ผู้ถูกร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านว่าเป็นเจ้าบ้าน (บ้านเลขที่ ๕๑๘/๑ ซอยลำปรุ ๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา) ให้ปากคำว่าผู้ถูกร้องไม่ได้อาศัยอยู่ในบ้านหลังดังกล่าว และไม่ได้พำนักอยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔

โดยได้ไปช่วยมารดาเปิดกิจการร้านอาหารไทยที่เมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก การแจ้งข่าวสารให้กับผู้ถูกร้องจะทำได้ต่อเมื่อผู้ถูกร้องโทรศัพท์ติดต่อกลับมาที่บ้าน หรือโดยการฝากข่าวไปกับคนรู้จักที่กลับมาเยี่ยมประเทศไทย

๔. ผู้ถูกร้องมีหนังสือจากกรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งแจ้งว่าได้ยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบ รวมทั้งแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแล้วเหมือนกับที่สมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาคนอื่น ๆ ยื่นกัน แต่ไม่ทราบว่าจะทำไมหนังสือแสดงการยื่นบัญชีดังกล่าวจึงไม่ถึงสำนักงาน ป.ป.ช.

๕. ผู้ถูกร้องมีหนังสือจากกรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ ถึง พันโท กมล ประจวบเหมาะ กรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน คือ

ก. ทรัพย์สิน

(๑) ก่อนเดินทางไปประเทศเดนมาร์ก ได้เปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารกรุงเทพ ฯ สาขาอัยยวงค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และได้โอนเงินเข้าบัญชีดังกล่าว เดือนละ ๒,๐๐๐ โครนเดนมาร์ก ปัจจุบันมีเงินอยู่ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ส่วนบัญชีเงินฝากเดิม (ไม่ระบุเลขที่บัญชีสาขาและชื่อธนาคาร) มีเงินคงเหลืออยู่ในบัญชีไม่ถึง ๕๐๐ บาท

(๒) บ้านพักอาศัยและสิ่งปลูกสร้างไม่เคยมี ขณะอยู่ในเมืองไทยอาศัยอยู่บ้านมารดา ส่วนในประเทศเดนมาร์ก อาศัยอยู่กับน้องสาว

(๓) ยานพาหนะในเมืองไทย (แสดงไว้ ๑ คัน มูลค่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท ไม่ระบุหมายเลขทะเบียน) ถูกบริษัทเงินทุนยึดคืนไปแล้ว (ไม่ระบุชื่อบริษัท)

ข. หนี้สิน

(๑) หนี้เงินกู้ธนาคารศรีนคร ฯ (ไม่ระบุเลขที่บัญชีและสาขา) ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันเป็นหนี้เสีย รอถูกฟ้องดำเนินคดี

(๒) หนี้ค่าวัสดุก่อสร้างบ้านให้มารดา มีเจ้าหนี้ ๔ ราย รวมเป็นเงินประมาณ ๔๕๐,๐๐๐ บาท (หนี้ร้านยูจีน ๘๐,๐๐๐ บาทเศษ หนี้ร้านคอนกรีตอำเภอโชคชัย ๘๐,๐๐๐ บาทเศษ หนี้ร้านเพื่อนรุ่นพี่ ๓๐๐,๐๐๐ บาทเศษ และเป็นหนี้เพื่อนอีก ๓๐,๐๐๐ บาทเศษ)

ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องไม่ได้แนบเอกสารประกอบใด ๆ แต่ได้รับรองและยืนยันความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินตามหนังสือชี้แจ้งดังกล่าว

๖. ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาเมื่อครั้งมีการยกฐานะเทศบาลเมืองนครราชสีมา เป็นเทศบาลนคร โดยสังกัดพรรคพลังธรรม และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา เขต ๓ ขณะอยู่ในตำแหน่งมีเรื่องขัดแย้งกับนายกเทศมนตรีในขณะนั้น (นายบวร ศรีวิไลลักษณ์) ถึงขั้นที่ผู้ถูกร้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้จับกุม นายบวร ศรีวิไลลักษณ์ ในข้อหาทำร้ายร่างกาย และมีการข่มขู่ผู้ถูกร้องขอให้ถอนแจ้งความ จนกระทั่งผู้ถูกร้องอยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา ครบ ๔ ปีตามวาระจึงสมัครแข่งขันรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ฯ อีกเป็นครั้งที่สอง แต่ไม่ได้รับเลือก จึงได้หันมาทำงานหนังสือพิมพ์ และต่อมาได้เดินทางไปทำงานที่ประเทศแคนาดา

กรณีที่สำนักงาน ป.ป.ช. กล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ โดยไม่ยื่นเอกสารประกอบหรือเอกสารไม่ถูกต้อง นั้น ผู้ถูกร้องไม่มีเอกสารอะไร นอกจากเอกสารชีวิต จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไปตามคำขอของผู้ร้อง แต่ขอให้พิจารณาตามหลักความเป็นจริง กรณีที่ผู้ถูกร้องไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประกอบกับวัตถุประสงค์ของการสร้างองค์กร คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ต้องการให้ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริต และปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม และจะถือเอาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นการสิ้นสุดเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกร้อง

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรณกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

คำวินิจฉัย

การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏพยานหลักฐานข้อเท็จจริงว่า นายสิทธิพล จิตรภูมิศักดิ์ ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่อยู่ในช่วงคาบเกี่ยวของกำหนดเวลาการยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง (ยื่นได้ถึงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒) และกรณีพ้นจากตำแหน่ง (เริ่มยื่นได้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๒) จึงถือว่าบัญชี ฯ ที่ยื่นดังกล่าว เป็นบัญชีเดียวกันที่ใช้กับทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง

บัญชี ฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้อง ระบุรายงานทรัพย์สิน ๒ รายการ คือ เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ ๑ บัญชี เป็นเงิน ๓๖๐,๒๖ บาท และยานพาหนะ ๑ คัน มูลค่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท ส่วนรายการหนี้สิน ระบุไว้ ๑ รายการ คือ หนี้สินอื่น เป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ทรัพย์สินและหนี้สินทั้ง ๓ รายการ ดังกล่าว มีหมายเหตุว่า ไม่มีเอกสาร ส่วนสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (แบบ ภ.ง.ด. ๕๐ , ๕๑) ปีภาษี ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นแนบไปพร้อมกับบัญชี ฯ

จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาต่อผู้ร้องแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ส่วนการยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาครบหนึ่งปี ซึ่งมีกำหนดระยะเวลา ให้ยื่นตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ ถึงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔ นั้น ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง แต่อย่างใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งแล้ว เพียงแต่ไม่ได้ยื่นสำเนาแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. ๕๐ , ๕๑) และเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อให้เกิดการตรวจสอบได้ จึงยังไม่เข้าข่ายองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วหนึ่งปี ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบใด ๆ เลยต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง ๆ ที่มีโอกาสยื่นได้ก่อนที่ตนเองจะเดินทางไปต่างประเทศ

ประกอบกับผู้ถูกร้องไม่ได้พิสูจน์ให้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เหตุที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้นมาจากสาเหตุเพราะหลงลืมบกพร่องหรือเหตุอื่นใดอันแสดงถึงความบริสุทธิ์ใจของตน หรือแสดงหรืออ้างถึงจำนวนและแหล่งที่มาของทรัพย์สินของตนที่ยังคงมีอยู่เท่าใด อย่างไร อันเป็นการพิสูจน์ถึงความสุจริตใจ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยบริสุทธิ์โปร่งใส เพื่อเป็นข้อหักล้างความ “จงใจ” ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ จึงเห็นว่าเข้าข่ายองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

วินิจฉัยว่า นายสิทธิพล จิตรภูมิศักดิ์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองครบหนึ่งปี ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ